

Методичний коментар до уроку “Зимовий сон”

Тепла зима

Тепле зимове вітання

Зима — холодна пора року, але іноді навіть узимку може стати тепло.

Запропонуйте дітям пригадати ситуації, коли надворі було холодно, а вони відчували тепло.

Чи може стати тепло від усмішок друзів? Від приємних слів? Гарної компанії?

- Вигадайте тепле привітання та привітайтеся з однокласниками та однокласницями.

Знайомимося з художником

Віталій Кириченко — український художник, педагог, письменник і багатодітний тато з Києва. Він малює у жанрі наївного мистецтва. Основою більшості літературних творів В. Кириченка є реальні історії з його дитинства. Свої твори Віталій ілюструє сам. Його малюнки самобутні, жартівливі, дуже схожі на дитячі. А першими читачами-слухачами завжди стають його діти.

У літературу він прийшов після того, як почав працювати ілюстратором у видавництві, яке спеціалізувалося на періодиці для педагогів. Першим твором дитячого письменника стала історія про пригоди хлопчика Миколки, який поїхав до Карпат напередодні Дня святого Миколая. Текст у видавництві оцінили, але надрукувати не змогли. А через деякий час Віталію Кириченку запропонували взяти участь у літературному конкурсі. Щоправда, розповідь довелося дещо змінити, адаптувавши під різдвяну історію. Авторіві це вдалося: він завоював головну нагороду конкурсу.

Ведмедик і паросток

Роздивіться з дітьми незвичайну зимову картину Віталія Кириченка.

- Чим ця картина незвичайна?
- Хто на ній зображений?
- Де спить ведмедик? А що вгорі? Як гадаєте, чому ведмедик влаштував собі хатинку не під містом, а під селом?
- Що сниться ведмедику? А паростку? Чи затишно їм обом у барлозі?
- А тепер уявіть весну.
- Яка ця картина? Тепла? Добра? Спокійна? Колискова? Придумайте якомога більше прикметників.
- Чому ведмедик вирішив зігріти паросток?
- Як ведмедик ставиться до паростка? Як це показав художник?
- Ведмедик і паросток друзі? Чому ви так вважаєте?
- Про що картина?
- Пензлик думає, що картина про уважне, бережне ставлення до друзів і довкілля, про доброту, тепло душі... Чи погоджуєтеся ви з ним?
- У картині тихо чи звучить музика?
- Яка музика може звучати в картині? Чому саме така?

Колискова для ведмедика

Два виконання — одна пісня

Окрім слухання “Колискової” Йоганнеса Брамса, можна запропонувати дітям заспівати іншу, більш сучасну колискову.

Колискова ведмедиці

Ніч над краєм нашим
Варить сніжну кашу.
Що ж ти, мій маленький, не спиш?
Сплять в цій заметілі
Всі ведмеді білі —
Засинай же й ти скоріш!
Плинем на крижині,
Мов на бригантині,
По морях, де ми не самі —
Зоряні ведмеді,
Добрі і кумедні,
Світять суднам у пільмі...
Юрій Яковлев, переклад Романа Скиби

Фонограми мінус “Колискової ведмедика” (музика Євгена Крилатова) надано у [традиційному](#) та [джазовому](#) виконанні.

- Виконайте колискову під обидві фонограми.
- Як гадаєте, яку з них грають точно по нотах, які написав композитор, а яку обробили інші музиканти?
- Під яку фонограму було співати легше, а під яку — цікавіше? Чому?
- Виберіть для себе фонограму, потренуйтеся та заспівайте на шкільному або родинному святі.

Зимові дива

Узимку ми можемо побачити багато різних дивовиж. Пригадайте їх. Розкажіть про них однокласникам, використавши фотографії (див. презентацію “[Зимові дива](#)”).

Проведіть із дітьми хвилинку милування. Звичайно, краще це зробити на вулиці, але це не завжди можливо, тому переглядаємо світлини у презентації.

- Яка світлина сподобалася найбільше? Чим?
- Доберіть якомога більше слів, щоб описати цю світлину так, аби всі звернули на неї увагу.

Зимова казка від зубної щітки

Дослідимо техніку набризку.

Винаходимо й досліджуємо різні способи забризкування

Запропонуйте дітям придумати якомога більше способів забризкування. Потім покажіть їм різні способи, а діти нехай спробують забрызкати якусь поверхню.

- Чим ці способи забризкування відрізняються? Чи є схожі?
- Коли який спосіб краще використовувати?
- Спробуйте забризкати одну й ту саму площину двома різними кольорами. Що вийшло? Коли такий спосіб варто використовувати? Коли варто починати забризкувати іншим кольором? Для яких площин — великих чи маленьких — такий спосіб підходить краще?
- Чому не всі способи забризкування підходять для малювання?

Спробуйте з дітьми забризкати чистий аркуш різними способами (один аркуш — один спосіб). Що ми отримуємо? Як на аркуш лягли краплі? Чи всі способи дають однакову рівномірність? Однаковий розмір крапель?

На чистих аркушах намалюйте простий контур (наприклад, геометричну фігуру — круг, квадрат, прямокутник тощо). Запропонуйте дітям забризкати тільки цей контур.

- Чи охайно вийшло? Чи багато крапель за межами контуру? Чому так сталося?
- Який спосіб допоміг забризкати охайніше?

Дайте дітям таке саме завдання, але контур намалюйте складніший — наприклад, з багатьма виступами, вузькими частинками тощо. Перед забризкуванням запитайте дітей, як вони гадають: простіше чи складніше буде забризкувати цей контур? Чому? Перевірте з дітьми їхні гіпотези, поясніть результати.

- Який контур для забризкування простіший, а який — складніший? Чому ви так думаєте?

Запропонуйте спробувати забризкувати одним і тим самим способом, але з різних відстаней від паперу. Чи бачать діти різницю?

- Який пензлик (зубна щітка тощо) краще використовувати для забризкування — з м'якою чи жорсткою щетиною? Чому м'яку щетину краще не брати?
- Порівняйте забризкування м'якою та жорсткою щетиною. На що воно схоже?

Покажіть дітям, що різні способи забризкування можуть дати різну величину крапель, різний конус забризкування, різну щільність.

Забризкування та фарби

- Чи залежить забризкування від виду фарби? Спробуйте забризкувати аквареллю та гуашшю. Чи є різниця? Яка саме?
- Для яких зображень (та для яких способів) яка фарба підходить краще? Що треба зробити, щоб з'ясувати це?
- Як забризкування залежить від густоти фарби?
- Чи можна забризкувати густою фарбою? Чому? Що виходить?
- Знайдіть оптимальну густоту фарб для різних видів забризкування.
- Можливо, для різних зображень нам потрібна різна густота фарби? Коли яка густота фарби нам потрібна?

Домальовуємо зображення

- Як можна домалювати зображення, яке було під трафаретом?

- Який ще спосіб можна використати, щоб завершити малюнок? (*Аплікація, пласке оригамі, природні матеріали тощо.*)
- А якщо спробувати малювати поверх забризкування?

Поєднуємо забризкування з іншими техніками малювання.

- Чи можна поєднати забризкування з іншими техніками малювання? Якими саме?
- Яка роль забризкування під час малювання?
- Чи можна забризкувати мокрий папір? Чому?
- Який вигляд матимуть краплинки? (*Спочатку діти висловлюють гіпотезу, пояснюють свої міркування, потім малята пробують забризкати мокрий папір, перевіряють гіпотезу.*)
- Коли варто використовувати мокру основу для забризкування?

Додаємо аплікацію крупами та сіллю

- Чим аплікація крупами та сіллю нагадує забризкування? Чим відрізняється від нього?
- Чи потрібний трафарет для таких аплікацій? Чому?
- Як ми обмежуємо площину нанесення солі (круп)?

Придумуємо та пробуємо способи, схожі на забризкування

Дамо волю фантазії: придумаємо схожі на забризкування способи, порівняємо їх, визначимось, для яких зображень вони більше підходять.

- Що буде, якщо потрусити на папір дрібні частинки воскової крейди чи грифеля кольорового олівця? (*Педагог готує їх завчасно, подрібнюючи ножиком чи лезом.*) Чи залишать вони слід на папері? Чому?

Звісно, якщо дрібні тверді частинки просто побудуть на папері, то не залишать сліду.

- Що відбувається? Чим ці частинки відрізняються від фарб?

Але ж вони так гарно примостилися на папері, так хочеться їх залишити. Але ж як?

- Можливо, можна придумати різні способи прибирання з паперу дрібних твердих крихточок? Що буде, якщо ці частинки здути?
- А якщо знайти спосіб щільніше притиснути їх до паперу? Як це можна зробити? (*Наприклад, прибрати частинки ватою, по-різному натискаючи.*)
- Чи залежить вигляд малюнка від того, наскільки щільно ми притиснули частинки до паперу? Чому?
- Чи різні сліди залишають частинки олівця та воскової крейди?
- А що можете придумати ви?
- Який спосіб найцікавіший? Який дає найгарніший результат?